Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

16. ledna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná azylová politika – Směrnice 2011/95/EU – Podmínky pro přiznání postavení uprchlíka – Článek 2 písm. d) – Důvody pronásledování – ‚Příslušnost k určité sociální skupině' – Článek 10 odst. 1 písm. d) – Pronásledování – Článek 9 odst. 1 a 2 – Souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo mezi důvody pronásledování a neexistencí ochrany před takovým jednáním – Článek 9 odst. 3 – Nestátní původci – Článek 6 písm. c) – Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu – Článek 2 písm. f) – ‚Vážná újma' – Článek 15 písm. a) a b) – Posuzování žádostí o mezinárodní ochranu pro účely přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany – Článek 4 – Násilí na ženách na základě pohlaví – Domácí násilí – Hrozba ‚vraždy ze cti'"

Ve věci C-621/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 29. září 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 6. října 2021, v řízení

WS

proti

Intervjuirašt organ na Daržavna agencija za bežancite pri Ministerskia savet,

za účasti:

Predstavitelstvo na Varhovnia komisar na Organizacijata na obedinenite nacii za bežancite v Bulgaria,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen, místopředseda, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen a N. Piçarra (zpravodaj), předsedové senátů, M. Safjan, S. Rodin, P. G. Xuereb, I. Ziemele, J. Passer, D. Gratsias, M. L. Arastey Sahún a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

* Jednací jazyk: bulharština.

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za WS: V. B. Ilareva, advokat,

– za Predstavitelstvo na Varhovnia komisar na Organizacijata na obedinenite nacii za bežancite v Bulgaria: M. Demetriou, J. MacLeod, BL, a C. F. Kroes, advocaat,

– za německou vládu: J. Möller a R. Kanitz, jako zmocněnci,

– za francouzskou vládu: A.-L. Desjonquères a J. Illouz, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi: A. Azéma a I. Zaloguin, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 20. dubna 2023,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu bodu 17 odůvodnění, čl. 6 písm. c), čl. 9 odst. 2 písm. a) a f), čl. 9 odst. 3, čl. 10 odst. 1 písm. d), jakož i čl. 15 písm. a) a b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi WS a Intervjuirašt organ na Daržavna agencija za bežancite pri Ministerskia savet (orgán slyšení Státní agentury pro uprchlíky při Radě ministrů) (dále jen „DAB“) ve věci rozhodnutí, kterým se odmítá zahájit řízení o přiznání mezinárodní ochrany na základě následné žádosti WS.

Právní rámec

Mezinárodní právo

Ženevská úmluva

3 Článek 1 oddíl A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána v Ženevě dne 28. července 1951 [*Sbírka smluv Organizace spojených národů*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)] a vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954, doplněná Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků uzavřeným v New Yorku dne 31. ledna 1967, který vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“), stanoví, že „[p]ro účely této úmluvy [se] pojem ‚uprchlík‘ […] vztahuje na kteroukoliv osobu, jež […] se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před

pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo, vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti“.

CEDAW

4 Článek 1 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (dále jen „CEDAW“), která byla přijata Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 18. prosince 1979 a vstoupila v platnost dne 3. září 1981 (*Sbírka smluv Organizace spojených národů*, sv. 1249, č. I-20378, s. 13), jejímiž smluvními stranami jsou všechny členské státy, stanoví, že „[p]ro účely této úmluvy bude výraz ‚diskriminace žen‘ označovat jakékoli činění rozdílu, vyloučení nebo omezení provedené na základě pohlaví, jehož důsledkem nebo cílem je narušit nebo zrušit uznání, požívání nebo uplatnění ze strany žen, bez ohledu na jejich rodinný stav, na základě rovnoprávnosti mužů a žen, lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jiné oblasti“.

Istanbulská úmluva

5 Článek 2 Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, uzavřené v Istanbulu dne 11. května 2011, podepsané Evropskou unií dne 13. června 2017, schválené jejím jménem rozhodnutím Rady (EU) 2023/1076 ze dne 1. června 2023 (Úř. věst. 2023, L 143 I, s. 4) (dále jen „Istanbulská úmluva“), která pro Unii vstoupila v platnost dne 1. října 2023, stanoví:

„1. Tato úmluva se vztahuje na všechny formy násilí na ženách, včetně domácího násilí, které postihuje ženy nepoměrně více.

2. Smluvní strany se vyzývají, aby tuto úmluvu uplatňovaly na všechny oběti domácího násilí. Při provádění ustanovení této úmluvy budou smluvní strany věnovat zvláštní pozornost ženským obětem násilí založeného na pohlaví.

[…]“

6 Článek 60 uvedené úmluvy, nadepsaný „Genderově podmíněné žádosti o azyl“, zní takto:

„1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby násilí založené na pohlaví páchané na ženách mohlo být uznáno jako forma pronásledování ve smyslu článku 1 písmene A. odstavce 2 [Ženevské úmluvy] a jako forma závažné újmy, která zakládá potřebu doplňkové/dodatečné ochrany.

2. Smluvní strany zajistí, aby každý z důvodů pronásledování uvedených v Úmluvě byl vykládán genderově citlivě, a tam, kde bude zjištěno, že obavy z pronásledování obsahují jeden nebo více těchto důvodů, bude žadateli přiznán status uprchlíka v souladu s příslušnými souvisejícími dokumenty.

[…]“

Unijní právo

7 Body 4, 10, 12, 17, 29, 30 a 34 odůvodnění směrnice 2011/95 uvádí:

„(4) Ženevská úmluva a protokol jsou základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

[…]

(10) […] lze v této fázi potvrdit zásady, z nichž vychází směrnice [Rady] 2004/83/ES [ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96),] a usilovat o dosažení vyšší úrovně sbližování právních předpisů o uznávání a obsahu mezinárodní ochrany na základě vyšších norem.

[…]

(12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

[…]

(17) S ohledem na zacházení s osobami spadajícími do oblasti působnosti této směrnice jsou členské státy vázány závazky vyplývajícími z aktů mezinárodního práva, jichž jsou smluvními stranami, mezi něž patří zejména dohody zakazující diskriminaci.

[…]

(29) Jednou z podmínek přiznání postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám [sociálním skupinám], a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.

(30) Je rovněž nezbytné zavést společný přístup k pronásledování z důvodu ‚příslušnosti k určitým společenským vrstvám [sociálním skupinám]‘. Pro účely vymezení určité společenské vrstvy [sociální skupiny] je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování.

[…]

(34) Je nezbytné zavést společná kritéria, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáváni za osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu. Tato kritéria by měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech.“

8 Článek 2 písm. a), d) až i) a n) této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

[…]

d) ‚uprchlíkem‘ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám [sociálním skupinám] nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země […];

e) ‚postavením uprchlíka‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;

f) ‚osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

g) ‚statusem doplňkové ochrany‘ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;

h) ‚žádostí o mezinárodní ochranu‘ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o niž lze požádat samostatně;

i) ‚žadatelem‘ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto;

[…]

n) ‚zemí původu‘ jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele.“

9 Článek 4, nadepsaný „Posuzování skutečností a okolností“, který je obsažen v kapitole II, nadepsané „Posuzování žádostí o mezinárodní ochranu“, v odstavcích 3 a 4 stanoví:

„3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;

b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;

c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

[...]

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.“

10 Článek 6 téže směrnice, nadepsaný „Původci pronásledování nebo vážné újmy“, stanoví:

„Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří

a) stát;

b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;

c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7.“

11 Článek 7 směrnice 2011/95, nadepsaný „Poskytovatelé ochrany“, zní takto:

„1. Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou mohou poskytovat pouze

a) stát nebo

b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu,

pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2.

2. Ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné

újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

[...]“

12 Článek 9 této směrnice, nadepsaný „Pronásledování“, stanoví:

„1. Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být

a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané dne 4. listopadu 1950 v Římě (dále jen ‚EÚLP‘)] nelze odchýlit, nebo

b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí;

[…]

f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví […]

3. V souladu s čl. 2 písm. d) musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.“

13 Článek 10 uvedené směrnice, nadepsaný „Důvody pronásledování“, zní takto:

„1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

[…]

d) skupina tvoří určitou společenskou vrstvu [sociální skupinu], zejména jestliže

– příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost [identitu] nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále

– tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost [identitu], protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva [sociální skupina] představovat skupinu založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace. Sexuální orientaci nelze chápat tak, že by zahrnovala akty považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. Pro účely určení

příslušnosti k určité společenské vrstvě [sociální skupině] nebo vymezení rysu takové skupiny musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity;

[…]

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má […] sociální […] charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.“

14 Článek 13 téže směrnice, nadepsaný „Přiznání postavení uprchlíka“, stanoví:

„Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.“

15 Článek 15 směrnice 2011/95, nadepsaný „Vážná újma“, stanoví:

„Vážnou újmou se rozumí

a) trest smrti nebo poprava nebo

b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu […]

[…]“

16 Článek 18 této směrnice, nadepsaný „Přiznání statusu doplňkové ochrany“, zní takto:

„Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.“

Bulharské právo

17 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že čl. 8 odst. 1, 3 až 5 a 7 zákona o azylu a uprchlících (Zakon za ubežištето i bežancite, dále jen „ZUB“) provádí čl. 2 písm. d), jakož i články 6, 7 a 9 směrnice 2011/95 do bulharského právního řádu a že čl. 9 odst. 1 tohoto zákona provádí článek 15 této směrnice.

18 Odstavec 1 bod 5 doplňujících ustanovení k ZUB ve znění platném od 16. října 2015 (DV č. 80 z roku 2015) blíže uvádí, že „[p]ojmy ‚rasa, náboženství, národnost, určitá sociální skupina a politické názory nebo přesvědčení‘ jsou pojmy ve smyslu [Ženevské úmluvy] a čl. 10 odst. 1 směrnice [2011/95]“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

19 WS je turecká státní příslušnice hlásící se ke kurdské etnické skupině, sunnitská muslimka, a je rozvedená. V červnu 2018 legálně přicestovala do Bulharska. Následně odcestovala k rodinnému příslušníkovi do Berlína (Německo), kde podala žádost o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím DAB ze dne 28. února 2019, přijatým na základě žádosti německých orgánů, byla WS bulharskými orgány převzata za účelem posouzení její žádosti o mezinárodní ochranu.

20 Během tří slyšení, která provedl DAB v říjnu 2019, WS uvedla, že byla ve věku šestnácti let provdána proti své vůli a má tři dcery. Její manžel ji údajně během manželského života bil, aniž jí její biologická rodina, která o této situaci věděla, pomohla. V září 2016 opustila WS společnou domácnost, v roce 2017 uzavřela církevní sňatek a v květnu 2018 se jí z tohoto manželství narodil syn. Po odchodu z Turecka se v září 2018 oficiálně rozvedla se svým prvním manželem, a to i přes jeho námitky. Uvedla, že z těchto důvodů se obává, že ji její rodina zavraždí, pokud se vrátí do Turecka.

21 WS předložila před DAB pravomocné rozhodnutí tureckého občanskoprávního soudu, který rozhodl o rozvodu manželství, jakož i stížnost, kterou v lednu 2017 podala proti svému manželovi, své biologické a manželově rodině, u nejvyššího státního zastupitelství v Torbali (Turecko), jehož protokol, vyhotovený dne 9. ledna 2017, zmiňuje výhrůžné telefonické zprávy, které jí její manžel údajně zasílal. Dále předložila rozhodnutí tureckého soudu ze dne 30. června 2017, kterým byla umístěna do domova pro ženy, které se staly oběťmi domácího násilí, v němž se údajně necítila bezpečně.

22 Rozhodnutím ze dne 21. května 2020 předseda DAB zamítl žádost o mezinárodní ochranu, kterou WS podala, když zaprvé konstatoval, že důvody, které WS uvedla pro opuštění Turecka, zejména domácí násilí nebo vyhrožování smrtí ze strany jejího manžela a příslušníků její biologické rodiny, nejsou relevantní pro účely přiznání tohoto statusu, jelikož je nelze podřadit pod žádný z důvodů pronásledování uvedených v čl. 8 odst. 1 ZUB. Mimoto WS netvrdila, že je obětí pronásledování na základě pohlaví.

23 Předseda DAB odmítl přiznat WS status doplňkové ochrany. Konstatoval, že nesplňuje podmínky požadované za tímto účelem, neboť „úřední orgány ani určité skupiny nepodnikly proti žadatelce kroky, které by stát nemohl kontrolovat“, a „byla údajně obětí zločinných útoků, o kterých ani neinformovala policii a v souvislosti s nimiž nepodala trestní oznámení a […] legálně opustila Turecko“.

24 Rozsudkem ze dne 15. října 2020, potvrzeným dne 9. března 2021 Varhoven administrativen sad (Nejvyšší správní soud, Bulharsko), který nabyl právní moci, zamítl Administrativen sad Sofia grad (správní soud v Sofii, Bulharsko) žalobu podanou WS proti rozhodnutí zmíněnému v bodě 22 tohoto rozsudku.

25 Dne 13. dubna 2021 podala WS na základě nových důkazů následnou žádost o mezinárodní ochranu, v níž tvrdila, že má odůvodněné obavy z pronásledování ze strany nestátních původců z důvodu své příslušnosti k „určité společenské vrstvě [sociální skupině]“, a sice ženám, které se staly oběťmi domácího násilí, a ženám, které mohou být oběťmi „vraždy ze cti“. Tvrdila, že turecký stát není schopen ji proti těmto nestátním původcům bránit, a uvedla, že její navrácení do Turecka by ji vystavilo „vraždě ze cti“ nebo nucenému sňatku, a tudíž porušení článků 2 a 3 EÚLP.

26 Na podporu této žádosti WS předložila jako nový důkaz rozhodnutí tureckého trestního soudu, kterým byl její bývalý manžel odsouzen k trestu odnětí svobody v délce pěti měsíců za trestný čin vyhrožování spáchaný vůči ní v září 2016. Výkon tohoto trestu byl podmíněně odložen se zkušební dobou pěti let s přihlédnutím k neexistenci předchozích odsouzení, jeho osobnosti a přijetí uvedeného trestu. K uvedené žádosti připojila WS články z deníku „Deutsche Welle“ z roku 2021, které informují o násilných vraždách žen v Turecku. Kromě toho WS uvedla jako novou okolnost odstoupení Turecké republiky od Istanbulské úmluvy v březnu 2021.

27 Rozhodnutím ze dne 5. května 2021 odmítl DAB znovu zahájit řízení o přiznání mezinárodní ochrany v návaznosti na následnou žádost WS s odůvodněním, že WS neuvedla žádnou novou významnou skutečnost týkající se její osobní situace nebo země původu. DAB zdůraznil, že turecké orgány jí opakovaně pomohly a daly najevo, že jsou připraveny jí pomoci všemi zákonnými prostředky.

28 Předkládající soud úvodem upřesňuje, že následná žádost o mezinárodní ochranu podaná WS byla sice odmítnuta jako nepřípustná, avšak výklad hmotněprávních podmínek pro přiznání mezinárodní ochrany je nezbytný k tomu, aby mohl určit, zda WS předložila nové důkazy nebo skutečnosti odůvodňující přiznání takové ochrany.

29 V tomto ohledu poukazuje na to, že Soudní dvůr nikdy nerozhodoval o otázkách, které vyvstaly v projednávané věci, „týkajících se genderově podmíněného násilí na ženách v podobě domácího násilí a hrozby vraždy ze cti jako důvodu pro přiznání mezinárodní ochrany“. Tento soud si klade otázku, zda pro konstatování příslušnosti ženy, která se stala obětí takového násilí, k určité sociální skupině jako důvodu pronásledování ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95, postačuje biologické nebo sociální pohlaví a zda pronásledování, včetně domácího násilí, může být rozhodující pro určení viditelnosti této skupiny ve společnosti.

30 V tomto kontextu se předkládající soud nejprve táže, zda je pro účely výkladu tohoto ustanovení a s ohledem na bod 17 odůvodnění směrnice 2011/95 třeba zohlednit CEDAW a Istanbulskou úmluvu, přestože Bulharská republika není smluvní stranou posledně uvedené úmluvy.

31 Tento soud poznamenává, že činy vyjmenované v článcích 34 až 40 Istanbulské úmluvy, a sice zejména fyzické nebo sexuální násilí, nucené sňatky nebo obtěžování, spadají pod kategorii genderově podmíněné násilí na ženách, která je demonstrativně uvedena v bodě 30 odůvodnění směrnice 2011/95, a lze je kvalifikovat jako „pronásledování“ ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. a) a f) této směrnice.

32 Předkládající soud si dále klade otázku výkladu čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95 v případě, že se genderově podmíněného pronásledování, které má podobu domácího násilí, dopouštějí nestátní původci ve smyslu čl. 6 písm. c) této směrnice. Předkládající soud se zejména táže, zda „souvislost“ požadovaná v tomto čl. 9 odst. 3 předpokládá, že nestátní původci připouštějí, že pronásledování, které páchají, je dáno biologickým nebo sociálním pohlavím obětí tohoto jednání.

33 Konečně v případě, že by příslušnost ženy, která se stala obětí domácího násilí a která by mohla být obětí vraždy ze cti, k „určité sociální skupině“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 nebyla prokázána, předkládající soud zdůrazňuje, že WS může být navrácena do země svého původu až poté, co bude prokázáno, že by jí toto navrácení nevystavilo reálné hrozbě, že utrpí „vážnou újmu“ ve smyslu čl. 2 písm. f) této směrnice. V tomto rámci se zejména táže, zda hrozba „vraždy ze cti“ představuje reálné nebezpečí vážné újmy spadající do působnosti čl. 15 písm. a) uvedené směrnice ve spojení s článkem 2 EÚLP, nebo čl. 15 písm. b) téže směrnice ve spojení s článkem 3 EÚLP.

34 Za těchto podmínek se Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Použijí se v souladu s bodem 17 odůvodnění směrnice [2011/95] pro účely klasifikace genderově podmíněného násilí na ženách jako důvodu pro poskytnutí mezinárodní ochrany podle [Ženevské úmluvy] a podle směrnice [2011/95] definice pojmů [CEDAW] a [Istanbulské úmluvy], nebo má genderově podmíněné násilí na ženách jako důvod pro poskytnutí mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95] autonomní význam, který se liší od významu v těchto mezinárodních úmluvách?

2) Je-li v případě, že je tvrzeno použití genderově podmíněného násilí na ženách, pro určení příslušnosti k určité sociální skupině jako důvodu pronásledování podle čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice [2011/95] relevantní výlučně biologické nebo sociální pohlaví oběti pronásledování (násilí zaměřené proti ženě pouze z toho důvodu, že je ženou), mohou být pro ‚viditelnost skupiny ve společnosti', tedy její rozlišovací znak, v závislosti na situaci v zemi původu, rozhodující konkrétní podoby/jednání/činy představující pronásledování, uvedené v demonstrativním výčtu v bodě 30 odůvodnění směrnice [2011/95], nebo může jít pouze o jednání představující pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. a) nebo f) směrnice [2011/95]?

3) Představuje biologické nebo sociální pohlaví v případě, že osoba, která žádá o ochranu, uplatňuje genderově podmíněné násilí v podobě domácího násilí, dostatečný důvod pro určení příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice [2011/95], nebo musí být konstatován ještě další rozlišovací znak v souladu s doslovným výkladem tohoto ustanovení, podle něhož musí být podmínky splněny kumulativně a aspekty pohlaví alternativně?

4) Musí být čl. 9 odst. 3 směrnice [2011/95] v případě, že žadatel tvrdí, že došlo k genderově podmíněnému násilí v podobě domácího násilí ze strany nestátního původce pronásledování ve smyslu čl. 6 písm. c) směrnice [2011/95], vykládán v tom smyslu, že pro příčinnou souvislost postačuje, je-li zjištěna souvislost mezi důvody pronásledování uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu [čl. 9] odst. 1 [této směrnice], nebo musí být nutně konstatována neexistence ochrany před tvrzeným pronásledováním, resp. existuje souvislost v těch případech, kdy nestátní původci pronásledování nepovažují jednotlivá jednání představující pronásledování/násilí jako takové za genderově podmíněné?

5) Může reálná hrozba vraždy ze cti v případě navrácení do země původu při splnění ostatních podmínek odůvodňovat poskytnutí doplňkové ochrany podle čl. 15 písm. a) směrnice [2011/95] ve spojení s článkem 2 EÚLP […], nebo je nutno ji klasifikovat jako újmu ve smyslu čl. 15 písm. b) směrnice [2011/95] ve spojení s článkem 3 EÚLP, tedy v souladu s výkladem v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva při celkovém posuzování nebezpečí dalšího genderově podmíněného násilí, nebo postačuje pro poskytnutí této doplňkové ochrany, že žadatel subjektivně nechce využít ochranu země původu?“

K předběžným otázkám

K první až třetí otázce

35 Podstatou prvních tří otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že v závislosti na podmínkách panujících v zemi původu mohou být ženy z této země jako celek považovány za příslušnice „určité sociální skupiny“ jakožto „důvodu pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka, nebo zda dotyčné ženy musí sdílet další společný charakteristický rys, aby příslušely do takové skupiny.

36 Úvodem z bodů 4 a 12 odůvodnění směrnice 2011/95 vyplývá, že Ženevská úmluva je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků a tato směrnice byla přijata zejména proto, aby všechny členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují [rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská a azylová služba), C-238/19, EU:C:2020:945, bod 19].

37 Výklad ustanovení směrnice 2011/95 tedy musí být podáván nejen ve světle obecné systematiky a účelu této směrnice, ale rovněž s ohledem na Ženevskou úmluvu a ostatní příslušné smlouvy uvedené v čl. 78 odst. 1 SFEU. Mezi tyto smlouvy patří, jak vyplývá z bodu 17 odůvodnění uvedené směrnice, smlouvy, které zakazují diskriminaci, pokud jde o zacházení s osobami, které spadají do působnosti téže směrnice [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. února 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 23, a ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská a azylová služba), C-238/19, EU:C:2020:945, bod 20].

38 V tomto kontextu jsou zvláště relevantní akty Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) vzhledem k roli svěřené UNHCR Ženevskou úmluvou [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 23. května 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, bod 57, a ze dne 12. ledna 2023, Migracijos departamentas (Důvody pronásledování založené na politických názorech), C-280/21, EU:C:2023:13, bod 27].

39 Podle čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95, který přebírá čl. 1 oddíl A odst. 2 Ženevské úmluvy, se „uprchlíkem“ rozumí zejména státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým sociálním skupinám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země. Článek 10 odst. 1 této směrnice uvádí pro každý z těchto pěti důvodů pronásledování, které mohou vést k přiznání postavení uprchlíka, skutečnosti, které musí členské státy zohlednit.

40 Pokud jde konkrétně o důvod „příslušnosti k určité sociální skupině“, z tohoto čl. 10 odst. 1 písm. d) prvního pododstavce vyplývá, že skupina se považuje za „určitou sociální skupinu“, jsou-li splněny dvě kumulativní podmínky. Zaprvé členové dotyčné skupiny musí sdílet alespoň jeden ze tří následujících identifikačních znaků, a sice „vrozený charakteristický rys“, „společnou minulost, kterou nelze změnit“, nebo „charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla“. Zadruhé tato skupina musí mít v zemi původu svou „odlišnou identitu“, „protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou“.

41 Kromě toho čl. 10 odst. 1 písm. d) druhý pododstavec mimo jiné blíže uvádí, že „[p]ro účely určení příslušnosti k určité sociální skupině nebo vymezení rysu takové skupiny musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity“. Toto ustanovení musí být vykládáno ve světle bodu 30 odůvodnění směrnice 2011/95, podle kterého může genderová identita souviset s určitými právními tradicemi nebo zvyklostmi, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům.

42 Kromě toho bod 30 pokynů UNHCR k mezinárodní ochraně č. 1 týkajících se genderově podmíněného pronásledování v rámci čl. 1 oddílu A odst. 2 Ženevské úmluvy blíže uvádí, pokud jde o pojem „společenská vrstva [sociální skupina]“ uvedený v této úmluvě a definovaný v čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95, že „pohlaví může být náležitě zahrnuto do kategorie sociální skupiny, přičemž ženy jsou jasným příkladem sociální skupiny definované vrozenými a neměnnými charakteristickými rysy, s níž je často zacházeno jinak než s muži. […] Jejich charakteristické rysy je identifikují rovněž jako skupinu ve společnosti a v některých zemích je podrobují odlišnému zacházení a standardům.“

43 Na otázky položené předkládajícím soudem je třeba odpovědět se zřetelem na tato úvodní upřesnění.

44 Zaprvé s ohledem na pochybnosti vyjádřené tímto soudem ohledně relevance CEDAW a Istanbulské úmluvy pro výklad čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 je třeba upřesnit, že ačkoli Unie není smluvní stranou prvně uvedené úmluvy, všechny členské státy ji ratifikovaly. CEDAW tak patří mezi relevantní smlouvy uvedené v čl. 78 odst. 1 SFEU, v souladu s níž musí být tato směrnice, zejména její čl. 10 odst. 1 písm. d), vykládána.

45 Mimoto podle bodu 17 odůvodnění uvedené směrnice, týkajícího se zacházení s osobami spadajícími do působnosti této směrnice, jsou členské státy vázány závazky vyplývajícími z aktů mezinárodního práva, jichž jsou smluvními stranami, mezi něž patří zejména dohody zakazující diskriminaci, včetně CEDAW. Výbor pro odstranění diskriminace žen, který je pověřen dohledem nad uplatňováním CEDAW, upřesnil, že tato úmluva posiluje a doplňuje mezinárodní režim právní ochrany žen a dívek, a to i v rámci týkajícím se uprchlíků.

46 Pokud jde dále o Istanbulskou úmluvu, kterou je Evropská unie vázána od 1. října 2023, je třeba zdůraznit, že tato úmluva stanoví povinnosti spadající do působnosti čl. 78 odst. 2 SFEU, který opravňuje unijního normotvůrce k přijetí opatření týkajících se společného evropského azylového systému, jako je směrnice 2011/95 [v tomto smyslu viz posudek 1/19 (Istanbulská úmluva) ze dne 6. října 2021, EU:C:2021:832, body 294, 302 a 303]. Uvedená úmluva je tedy v rozsahu, v němž souvisí s azylem a zásadou nenavracení, rovněž součástí relevantních smluv uvedených v čl. 78 odst. 1 SFEU.

47 Za těchto podmínek je třeba ustanovení této směrnice, zejména její čl. 10 odst. 1 písm. d), vykládat v souladu s Istanbulskou úmluvou, přestože některé členské státy, včetně Bulharské republiky, tuto úmluvu neratifikovaly.

48 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že čl. 60 odst. 1 Istanbulské úmluvy stanoví, že genderově podmíněné násilí na ženách musí být uznáno jako forma pronásledování ve smyslu čl. 1 oddílu A odst. 2 Ženevské úmluvy. Tento čl. 60 odst. 2 dále smluvním stranám ukládá povinnost zajistit, aby každý z důvodů pronásledování uvedených v Ženevské úmluvě byl vykládán genderově citlivě, a tam, kde bylo zjištěno, že obavy z pronásledování obsahují jeden nebo více těchto důvodů, byl žadatelům o azyl přiznán status uprchlíka.

49 Zadruhé, pokud jde o první podmínku pro identifikaci „určité sociální skupiny“ stanovenou v čl. 10 odst. 1 písm. d) prvním pododstavci směrnice 2011/95 a připomenutou v bodě 40 tohoto rozsudku, a sice sdílet alespoň jeden ze tří identifikačních znaků uvedených v tomto ustanovení, je třeba podotknout, že skutečnost, že se jedná o ženu, představuje vrozený charakteristický rys, a je tudíž dostatečná ke splnění této podmínky.

50 To nevylučuje, že ženy sdílející další společný rys, jako je například jiný vrozený charakteristický rys, nebo společná minulost, kterou nelze změnit, jako je zvláštní rodinná situace, anebo charakteristika či přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že tyto ženy nemají být nuceny, aby se jí zřekly, mohou být rovněž příslušnice „určité sociální skupiny“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95.

51 S ohledem na informace uvedené v předkládacím rozhodnutí je třeba poukázat zejména na to, že skutečnost, že ženy unikly nucenému sňatku nebo v případě sezdaných žen opustily své domácnosti, může být považována za „společnou minulost, kterou nelze změnit“ ve smyslu tohoto ustanovení.

52 Zatřetí, pokud jde o druhou podmínku pro identifikaci „určité sociální skupiny“, která se týká „odlišné identity“ skupiny v zemi původu, je nutno konstatovat, že ženy mohou být okolní společností vnímány jako odlišné a v této společnosti jim může být přiznána odlišná identita zejména z důvodu společenských, morálních nebo právních norem platných v zemi jejich původu.

53 Tuto druhou podmínku pro identifikaci splňují rovněž ženy, které sdílejí další společný charakteristický rys, jako je jeden z těch, které jsou uvedeny v bodech 50 a 51 tohoto rozsudku, pokud společenské, morální nebo právní normy platné v zemi jejich původu mají za následek, že tyto ženy jsou z důvodu tohoto společného charakteristického rysu okolní společností vnímány jako odlišné.

54 V tomto kontextu je třeba upřesnit, že přísluší dotyčnému členskému státu, aby určil, která okolní společnost je relevantní pro posouzení existence této sociální skupiny. Tato společnost se může shodovat s celou třetí zemí původu žadatele o mezinárodní ochranu nebo být omezena více, například na část území nebo obyvatelstva této třetí země.

55 Začtvrté v rozsahu, v němž se předkládající soud táže Soudního dvora, zda taková jednání, jako jsou jednání uvedená v bodě 30 odůvodnění směrnice 2011/95, mohou být zohledněna za účelem určení odlišné identity „sociální skupiny“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) této směrnice, je třeba upřesnit, že příslušnost k určité sociální skupině musí být konstatována nezávisle na pronásledování ve smyslu článku 9 uvedené směrnice, jehož oběťmi mohou být členové této skupiny v zemi původu.

56 Nic to nemění na tom, že diskriminace nebo pronásledování osob sdílejících společný charakteristický rys může představovat relevantní faktor, pokud je za účelem ověření, zda je splněna druhá podmínka pro identifikaci sociální skupiny stanovená v čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95, třeba posoudit, zda se dotčená skupina jeví jako odlišná z hlediska společenských, morálních nebo právních norem dané země původu. Tento výklad je potvrzen bodem 14 pokynů UNHCR k mezinárodní ochraně č. 2 týkajících se „příslušnosti k určité sociální skupině“ v rámci čl. 1 oddílu A odst. 2 Ženevské úmluvy.

57 Na ženy jako celek lze tudíž nahlížet tak, že přísluší k „určité sociální skupině“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95, pokud je prokázáno, že v zemi jejich původu jsou z důvodu svého pohlaví vystaveny fyzickému nebo psychickému násilí, včetně sexuálního násilí a domácího násilí.

58 Jak uvedl generální advokát v bodě 79 svého stanoviska, ženy, které odmítají uzavřít nucený sňatek, pokud taková praxe může být v jejich společnosti považována za společenskou normu, nebo takovou normu poruší tím, že tento sňatek ukončí, mohou být považovány za příslušnice sociální skupiny s odlišnou identitou v jejich zemi původu, pokud jsou v důsledku těchto jednání stigmatizovány a vystaveny nesouhlasu okolní společnosti, což vede k jejich sociálnímu vyloučení nebo k násilným činům.

59 Zapáté pro účely posouzení žádosti o mezinárodní ochranu založené na příslušnosti k určité sociální skupině musí dotyčný členský stát ověřit, zda má osoba, která uplatňuje tento důvod pronásledování, „oprávněné obavy“ před pronásledováním v zemi svého původu z důvodu této příslušnosti ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95.

60 V této souvislosti musí mít v souladu s čl. 4 odst. 3 této směrnice posouzení odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování individuální povahu a musí být prováděno v každém jednotlivém případě s ostražitostí a opatrností, a to pouze na základě konkrétního posouzení skutečností a okolností v souladu s pravidly stanovenými nejen v tomto odstavci 3, ale i v odstavci 4 tohoto článku, aby bylo možné určit, zda zjištěné skutečnosti a okolnosti představují takovou hrozbu, že se dotyčná osoba může vzhledem ke své osobní situaci oprávněně obávat, že bude skutečně vystavena pronásledování, kdyby se měla vrátit do země svého původu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. září 2023, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Politické názory zastávané v hostitelském členském státě), C-151/22, EU:C:2023:688, bod 42 a citovaná judikatura].

61 Za tímto účelem, jak uvádí bod 36 písm. x) pokynů UNHCR k mezinárodní ochraně č. 1, je třeba shromáždit informace o zemi původu, které jsou relevantní pro posouzení žádostí žen o přiznání právního postavení uprchlíka, jako je postavení žen před zákonem, jejich politická, ekonomická a sociální práva, kulturní a sociální zvyklosti země a důsledky nedodržování těchto zvyklostí, četnost škodlivých tradičních praktik, výskyt a formy hlášeného násilí na ženách, ochrana, kterou mají k dispozici, tresty, které hrozí pachatelům takového násilí, a rizika, kterým je žena vystavena v případě návratu do země původu po podání takové žádosti.

62 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na první tři otázky odpovědět tak, že čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že v závislosti na podmínkách panujících v zemi původu mohou být považovány za příslušnice „určité sociální skupiny“ jakožto „důvodu pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka, jak ženy z této země jako celek, tak užší skupiny žen, které sdílejí další společný charakteristický rys.

Ke čtvrté otázce

63 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že vyžaduje, aby v případě, kdy žadatel tvrdí, že se v zemi svého původu obává pronásledování ze strany nestátních původců, byla v každém případě prokázána souvislost mezi pronásledováním a alespoň jedním z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 této směrnice.

64 Úvodem je třeba upřesnit, že podle čl. 6 písm. c) směrnice 2011/95 je třeba k tomu, aby nestátní původci mohli být kvalifikováni jako „původci pronásledování nebo vážné újmy“, prokázat, že poskytovatelé ochrany uvedení v článku 7 této směrnice, mezi něž patří zejména stát, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před takovým jednáním. Jak zdůraznil generální advokát v bodě 87 svého stanoviska, z tohoto čl. 7 odst. 1 vyplývá, že poskytovatelé ochrany musí být nejen schopni, ale také ochotni chránit dotyčného žadatele před tímto pronásledováním nebo vážnou újmou, které mu hrozí.

65 Tato ochrana musí být v souladu s uvedeným čl. 7 odst. 2 účinná a nesmí být pouze dočasná. Obecně se jedná o případ, kdy poskytovatelé ochrany uvedení v tomtéž čl. 7 odst. 1 přijmou přiměřená opatření, aby uvedenému pronásledování nebo vážné újmě zabránili, zejména pokud mají účinný soudní systém, k němuž má žadatel o mezinárodní ochranu přístup, umožňující taková jednání odhalit, stíhat a trestat.

66 Podle čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95 ve spojení s čl. 6 písm. c) a čl. 7 odst. 1 této směrnice a ve světle bodu 29 odůvodnění uvedené směrnice předpokládá přiznání postavení uprchlíka, že je prokázána souvislost buď mezi důvody pronásledování uvedenými v čl. 10 odst. 1 téže směrnice a pronásledováním ve smyslu čl. 9 odst. 1 a 2 této směrnice, nebo mezi těmito důvody pronásledování a neexistencí ochrany ze strany „poskytovatelů ochrany“ před tímto pronásledováním páchaným „nestátními původci“.

67 V případě pronásledování nestátním původcem je tedy podmínka stanovená v čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95 splněna, pokud je toto jednání založeno na některém z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 této směrnice, i když se neexistence ochrany na těchto důvodech nezakládá. Tuto podmínku je třeba považovat za splněnou také v případě, že je neexistence ochrany založena na některém z důvodů pronásledování uvedených v posledně uvedeném ustanovení, i když se pronásledování nestátním původcem na těchto důvodech nezakládá.

68 Tento výklad je v souladu s cíli směrnice 2011/95 uvedenými v bodech 10 a 12 jejího odůvodnění, které spočívají v zajištění vysoké úrovně ochrany uprchlíků a ve zjišťování totožnosti všech osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují.

69 Takový výklad podporuje také bod 21 pokynů UNHCR k mezinárodní ochraně č. 1, který uvádí, že „[v] případech, kdy hrozí pronásledování ze strany nestátního subjektu (například manžela, partnera nebo jiného nestátního subjektu) z důvodů souvisejících s některým z důvodů stanovených v [Ženevské úmluvě], je příčinná souvislost dána bez ohledu na to, zda neexistence státní ochrany souvisí s [Ženevskou úmluvou], či nikoli. Pokud hrozba pronásledování ze strany nestátního subjektu nesouvisí s některým z důvodů uvedených v [Ženevské úmluvě], ale neschopnost nebo neochota státu poskytnout ochranu spočívá na některém z důvodů stanovených [Ženevskou úmluvou], je příčinná souvislost rovněž dána.“

70 S ohledem na výše uvedené je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud žadatel tvrdí, že se v zemi původu obává pronásledování ze strany nestátních původců, není nutné prokázat souvislost mezi jedním z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 této směrnice a tímto pronásledováním, pokud lze takovou souvislost prokázat mezi jedním z těchto důvodů pronásledování a neexistencí ochrany před tímto jednáním ze strany poskytovatelů ochrany uvedených v čl. 7 odst. 1 uvedené směrnice.

K páté otázce

71 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „vážná újma“ zahrnuje reálnou hrozbu, že žadatel bude usmrcen nebo vystaven násilí ze strany svého rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, a tedy tento pojem může vést k přiznání statusu doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. g) této směrnice.

72 Úvodem je třeba konstatovat, že tato otázka je pro účely sporu v původním řízení relevantní pouze v případě, že předkládající soud dospěje k závěru, že WS nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka. Jelikož jsou totiž podle článku 13 směrnice 2011/95 členské státy povinny přiznat toto postavení žadateli, který splňuje podmínky požadované touto směrnicí, aniž mají v tomto ohledu diskreční pravomoc [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. června 2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 63, jakož i ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka), C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 89], pouze v takovém případě je ještě třeba ověřit, zda má být WS přiznán status doplňkové ochrany.

73 Článek 2 písm. f) směrnice 2011/95 stanoví, že na doplňkovou ochranu má nárok každý státní příslušník třetí země, který nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u kterého existují závažné důvody se domnívat, že pokud by byl navrácen do země původu, byl by vystaven reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15 této směrnice a nemůže nebo vzhledem k této hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země.

74 Článek 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95 ve spojení s bodem 34 odůvodnění této směrnice kvalifikuje jako „vážnou újmu“ „trest smrti nebo popravu“ a „mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu“.

75 Tento čl. 15 písm. a) odkazuje na újmu, která má za následek smrt oběti, kdežto uvedený čl. 15 písm. b) odkazuje mučení bez ohledu na to, zda má toto jednání za následek její smrt. Tato ustanovení naproti tomu nijak nerozlišují podle toho, zda se újmy dopustil státní orgán nebo nestátní subjekt.

76 S ohledem na cíl čl. 15 písm. a) směrnice 2011/95, kterým je poskytnout ochranu osobám, jejichž právo na život by bylo v případě návratu do jejich země původu ohroženo, nelze pojem „poprava“, který je v něm uveden, vykládat tak, že vylučuje ohrožení života pouze z toho důvodu, že se jej dopustily nestátní subjekty. Pokud tedy ženě hrozí reálné nebezpečí, že bude usmrcena svým rodinným příslušníkem nebo příslušníkem její komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, musí být taková vážná újma kvalifikována jako „poprava“ ve smyslu tohoto ustanovení.

77 Naproti tomu, pokud násilné činy, kterým může být žena vystavena z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, pravděpodobně nemají za následek její smrt, musí být tyto činy kvalifikovány jako mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest ve smyslu čl. 15 písm. b) směrnice 2011/95.

78 Pokud jde dále o přiznání statusu doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. g) směrnice 2011/95, článek 18 této směrnice ukládá členským státům, aby po posouzení žádosti o doplňkovou ochranu v souladu s ustanoveními kapitoly II této směrnice přiznaly tento status státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, která splňuje podmínky stanovené v kapitole V uvedené směrnice.

79 Vzhledem k tomu, že pravidla obsažená v této kapitole II použitelná na posuzování žádosti o doplňkovou ochranu jsou stejná jako pravidla upravující posuzování žádosti o přiznání postavení uprchlíka, je třeba odkázat na výklad těchto pravidel uvedený v bodech 60 a 61 tohoto rozsudku.

80 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na pátou otázku odpovědět tak, že čl. 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „vážná újma“ zahrnuje reálnou hrozbu, že žadatel bude usmrcen nebo vystaven násilí ze strany svého rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, a tedy tento pojem může vést k přiznání statusu doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. g) této směrnice.

K nákladům řízení

81 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Článek 10 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   v závislosti na podmínkách panujících v zemi původu mohou být považovány za příslušnice „určité sociální skupiny“ jakožto „důvodu pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka, jak ženy z této země jako celek, tak užší skupiny žen, které sdílejí další společný charakteristický rys.

2) **Článek 9 odst. 3 směrnice 2011/95**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

   pokud žadatel tvrdí, že se v zemi svého původu obává pronásledování ze strany nestátních původců, není nutné prokázat souvislost mezi jedním z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 této směrnice a tímto pronásledováním, pokud lze takovou souvislost prokázat mezi jedním z těchto důvodů pronásledování a neexistencí ochrany před tímto jednáním ze strany poskytovatelů ochrany uvedených v čl. 7 odst. 1 uvedené směrnice.

3) **Článek 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95**

   musí být vykládán v tom smyslu, že

pojem „vážná újma“ zahrnuje reálnou hrozbu, že žadatel bude usmrcen nebo vystaven násilí ze strany svého rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, a tedy tento pojem může vést k přiznání statusu doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. g) této směrnice.

Podpisy